

primary school teacher must have not only basic knowledge and skills of working with computer, but also be mobile in the development and implementation of the latest information technologies, be able to operate computer facilities, create didactic-and-methodological materials, use ICT effectively in the initial educational process at school. Consequently, the important task of higher pedagogical education is training of highly skilled professionals, competitive in the labor market, who will have formed informative competencies and carry out professional activities qualitatively.

Key words: informatization of society, basics of computer science, training of primary school teachers, teaching.

УДК 378+124.5+7:78.071.4

Жень Сінь Ян

Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського

ORCID ID 0000-0001-6770-8212

DOI 10.24139/2312-5993/2018.06/176-186

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬО-ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ

Стаття присвячена обґрунтуванню педагогічних умов і методів формування художньо-ціннісного ставлення майбутніх учителів музики до творів мистецтва та до фахової діяльності. Розглянуто зміст феномену «художньо-ціннісне ставлення» як сталого емоційно-сислового утворення з визначеною компонентною структурою. Окреслено наукові підходи, методологічні засади яких сприятимуть ефективному формуванню художньо-ціннісного ставлення майбутніх учителів музики, на основі яких і визначаються педагогічні умови. Висвітлено методи, системне впровадження яких у професійну підготовку майбутніх учителів музики покликане підвищувати ефективність навчання студентів, формування їхньої духовно-світоглядної позиції, ціннісних орієнтирів.

Ключові слова: аксіологія, цінність, ставлення, художньо-ціннісне ставлення, фахова підготовка майбутніх учителів музики, наукові підходи, педагогічні умови.

Постановка проблеми. Сучасні тенденції розвитку і модернізації освіти в Україні та світі акцентують увагу на її значенні в контексті становлення загальної й духовної культури як окремої особистості, так і суспільства в цілому. Духовність, визнання авторитетів, творча реалізованість визнаються цінностями суспільства та держави, через які реалізується культурний і загальний потенціал людства. Перед освітньою системою постає глобальна задача: розвиток означених рис кожного її учасника, зокрема в художньо-естетичному напрямі, який напряму пов'язаний із духовно-ціннісними орієнтаціями молодого покоління. На аксіологічній спрямованості освіти як гуманістичної системи наголошував С. Гессен, який визначав навчання та виховання як прилучення дітей до культурних цінностей народу й людства. Така парадигма освіти визначає напрям її розвитку на формування загального

й особистісного аксіологічного освітнього простору, взаємодія в якому сприятиме становленню ціннісних орієнтирів дітей та молоді.

Ціннісні орієнтації особистості розглядаються як певні соціальні норми, засвоєні нею. Ці норми (у вигляді установок, еталонів) впливають на людську активність, внутрішню позицію, ставлення до людей та всього оточуючого світу, і, крім того, здатні мотивувати особистість на діяльність і саморозвиток. Особистісні цінності є суб'єктивними та індивідуальними. Серед різних видів цінностей (загальнолюдських, особистісних) окремо розглядаються й художні цінності як об'єкти, що володіють специфічними соціальними функціями і є носіями таких властивостей художнього твору, як здатність викликати почуття естетичного задоволення, гармонійність тощо.

Саме на основі набуття художніми цінностями (об'єктивними, узагальненими) значення особистісних (суб'єктивних) формується ціннісне ставлення до творів мистецтва майбутніх учителів музики. У результаті такої трансформувальної взаємодії між творами мистецтва (їхньою музично-символічною інтонаційною мовою, художньою емоцією, образним змістом) і студентом формуються особливі відносини, які визначають його особистісні потреби, мотивацію, інтереси й нахили.

Формування художньо-ціннісного ставлення в майбутніх учителів музики безперечно є актуальною проблемою вищої освіти. Адже саме музичне мистецтво пов'язується з такими феноменами, як естетична насолода, художні відчуття, духовні переживання. Також воно є шляхом духовного збагачення особистості через сприйняття й усвідомлення таких загальнолюдських цінностей, як добро, краса, любов, істина, закодovаних у музично-інтонаційній символічній мові мистецтва. Активна взаємодія з музичним мистецтвом і художнім змістом, що його наповнює, дає змогу тому, хто його сприймає, формувати власну, культурно й духовно спрямовану, систему ціннісних орієнтацій.

Однак, сучасні реалії пов'язані з тим, що в суспільстві спостерігається процес послаблення позицій духовно-культурного боку життя. Це безпосередньо впливає на зниження рівня інтересу дітей та молоді до класичної музики й мистецтва взагалі, що розповсюджується навіть на студентів мистецьких факультетів, майбутніх учителів музики. Відповідно, проблема цілеспрямованого формування художньо-ціннісного ставлення до мистецтва і, взагалі, до власної діяльності, яка пов'язана з художньо-педагогічною взаємодією, є надзвичайно актуальною. Її вирішення матиме вплив на майбутню фахову діяльність студентів, адже їхнє художньо-ціннісне ставлення стане джерелом аксіологізації естетичної ланки освіти нових поколінь учнів.

Аналіз актуальних досліджень. Наукова проблема цінностей та ціннісних орієнтацій має міждисциплінарний характер. Визначенню категорії «цінність» приділяли увагу вчені-філософи (С. Анісімов, Аристотель, О. Дробницький, Г. Лотце, А. Райбекас, А. Уйомов та ін.),

психологи (О. Лазурський, В. Мясіщев та ін.), педагоги (В. Сластьонін, Г. Чіжакова, Н. Щуркова та ін.).

Учені в галузі психологічних наук розглядають ставлення як певні зв'язки, що встановлюються між особистістю та іншими (людьми або явищами) і впливають на її потреби, переконання, дії, розвиток та волю (Харламов, 2003, с. 298). О. Лішин указує на те, що в основі особистості лежить не стільки те, що вона вміє і як діє, скільки її ставлення до світу, бажання та цілі (Лішин, 2009, с. 17). При цьому В. Мясіщев має інше бачення. На його думку, ставлення позначається не як складова особистості, а як потенціал її психічних реакцій у зв'язку з певним феноменом (якого стосується певне ставлення). Автор визначив такий перелік видів ставлення особистості до оточення: до речей, явищ природи, людей, соціальних явищ, до себе (Мясіщев, 2001). Також авторами (В. Вербець, В. Леонтьєв, С. Рубінштейн, І. Зязюн, Є. Шиянов та ін) наголошується на впливі цінностей і ціннісних орієнтацій на становлення особистості, зокрема її духовного світу.

Значний вплив мистецтва на становлення духовного світу особистості, її ціннісних орієнтацій визначається у працях Є. Назайкінського, О. Олексюк, О. Ростовського, О. Рудницької, Г. Падалки, Л. Паньків, О. Щолокової та ін. Авторами зазначено, що такий вплив відбувається у процесі формування в особистості потреби у взаємодії з художнім образом, усвідомлення власних емоційно-естетичних переживань. Ураховуючи наукові доробки вчених з означеної проблематики, установивши зміст художньо-ціннісного ставлення до мистецтва і до фахової діяльності в галузі мистецтва в майбутніх учителів музики, ми вважаємо, що методичні аспекти означеної проблеми ще потребують певної конкретизації, уточнень та наукових пошуків, що визначає **мету статті**: на основі узагальнення змісту й компонентної структури художньо-ціннісного ставлення майбутніх учителів музики, з урахуванням методологічних засад аксіологічного, особистісного, емоційно-комунікативного та холистичного наукових підходів обґрунтувати педагогічні умови формування досліджуваного феномену.

Методи дослідження: теоретичні – аналіз філософської, психологічної, педагогічної та музикознавчої літератури з метою конкретизації та узагальнення теоретичних засад дослідження; емпіричні – аналіз педагогічного досвіду, педагогічне спостереження, моделювання, пошуковий експеримент.

Виклад основного матеріалу. Особливість художньо-ціннісного ставлення пов'язується зі специфічними атрибутивними характеристиками мистецтва як унікальної форми пізнання й відображення дійсності. Як зазначає Л. Паньків, художні цінності входять до структури естетичних як їхня найвища рукотворна форма і притаманні лише мистецтву в його матеріальному аспекті (Паньків, 2015). Художні цінності покликані

виявляти унікальний та неповторний образний зміст твору мистецтва. І специфічні особливості мистецтва, про які йдеться вище, визначаються як необхідність особистісної комунікації суб'єкта з художнім образом, закодованим у творі. Мова йде про поліфонічний діалог між як мінімум двома суб'єктами – тим, хто сприймає, і музичним твором (в особі автора, інтерпретатора, виконавця, художнього героя). Така взаємодія передбачає декодування суб'єктом, який сприймає, особистісних смислів, закладених автором у художню мову твору, відчуття емоційного відгуку на них, інтегруючи авторські художні цінності через особистісне ставлення до власної особистості. Відтак, О. Щолокова зазначає, що під час комунікації з творами музичного мистецтва особистість «не тільки знаходиться під їх впливом, а й сама виступає генератором ціннісного ставлення, надаючи певної забарвленості духовному зв'язку з мистецтвом, визначаючи характер його сприймання та оцінки» (Щолокова, 2009).

Ми бачимо, що художню цінність можливо визначити як таку, що включає в себе матеріально реалізований художній образ, емоційний, чуттєво-психологічний, ідейний зміст твору, сукупність укладених у нього значень, породжуваних ним смислів і специфічних засобів його творення. Відповідно, художньо-ціннісне ставлення до мистецтва майбутніх учителів музики ми визначаємо як суб'єктивне усвідомлення художніх цінностей, які зумовлюють процес сприйняття та розуміння твору музичного мистецтва й закладених в нього духовних смислів, результатом якого є визнання явищ музичного мистецтва і діяльності, пов'язаної з ним, як особистісно значущих та внутрішньо мотивувальних.

Установлено, що в художньо-ціннісному ставленні майбутніх учителів музики можна виокремити чотири компоненти, які неможливо розглядати ізольовано один від одного, адже вони є взаємозалежними і функціонують як єдина система. Розглянемо їх докладніше. *Емотивно-мотиваційний* компонент художньо-ціннісного ставлення «відповідає» за емоційне сприйняття творів музичного мистецтва згідно з виникаючим у студента психічним резонансом із художніми емоціями, закладеними в музичний текст. Розуміння художньої емоції, ототожнення з нею, відчуття насолоди від такого ототожнення фіксують позитивне ставлення і стійке прагнення до подальшої взаємодії з твором мистецтва, що пояснює зростання інтересу до художньої комунікації, бажання пізнавати явища музичного мистецтва й залучати до цього процесу інших.

Художньо-когнітивний компонент ґрунтується на системі мистецьких знань, понять, засвоєння художніх поглядів. Поглиблення та систематизація мистецьких знань формує професійне художнє мислення майбутнього вчителя музики, спрямовуючи виникнення в нього певних професійних еталонів. Художньо-когнітивний компонент включає усвідомлення й актуалізацію вже отриманих знань, а також орієнтує

студента на отримання нових знань, пов'язаних із художніми цінностями, і пошук способів їхнього осягнення.

Творчо-конативний компонент передбачає практичну реалізацію художньо-ціннісного ставлення до мистецтва в навчально-фаховій діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва. Означений компонент дозволяє реалізувати те, що закладене в попередніх компонентах через вчинки й дії. Означений компонент є засобом активної взаємодії суб'єкта зі світом художніх цінностей, процесом їх продукування та засобом генерації художньо-ціннісного ставлення інших.

Оцінно-корекційний компонент пов'язаний, перш за все, з діяльністю вчителя музики – педагогічною та художньою, яка постійно вимагає здійснення майбутнім фахівцем рефлексивних оцінок власної діяльності, успішності, ефективності. А означені оцінки, у свою чергу, пов'язані з пошуком стратегій самокорекції та самовдосконалення у професійній галузі. Означений компонент дозволяє виявляти й реалізовувати найбільш ефективні шляхи трансформації власного художньо-ціннісного ставлення до творів мистецтва у професійну майстерність і культуру.

У контексті даного дослідження стратегію формування художньо-ціннісного ставлення майбутніх учителів музики визначають аксіологічний, особистісний, емоційно-комунікативний та холистичний наукові підходи.

Аксіологічний підхід (Вітвицька, 2015) впливає на особистість студента таким чином, що його загальні та особистісні цінності утворюють спонукально-мотиваційну сферу для професійної самореалізації, набуття фахової майстерності. Це, у свою чергу, активізує спрямованість майбутнього фахівця до такої позиції, згідно з якою фахова діяльність сприймається ним як особистісно-цінна, значуща. Ціннісне ставлення студента до мистецько-педагогічної діяльності, до діяльності вчителя музики сприяє усвідомленню себе як суб'єкта художньої комунікації і професійного саморозвитку, що дозволяє ефективно формувати художньо-ціннісне ставлення.

Особистісний підхід, упроваджений у фахову підготовку майбутніх учителів музики, також спрямовується на активізацію мотивації, зокрема внутрішньої позитивної мотивації досягнень замість негативних аспектів зовнішньої мотивації уникнення, яка нерідко спостерігається в підлітків. Сформована завдяки особистісному підходу мотиваційна сфера стане запорукою активного самостійного розвитку й самовдосконалення особистості, адже художньо-ціннісне ставлення буде формуватися як свідомо обрана позиція, заснована на особистісній значущості й особистісних смислах, які відображує суб'єктивно-особистісний зв'язок студента з явищами музичного мистецтва, що виник у процесі особистісно спрямованого музичного навчання.

Емоційно-комунікативний науковий підхід здатен забезпечити таку організацію фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва,

що буде супроводжуватися активним емоційно-художнім сприйняттям творів музичного мистецтва у процесі всіх напрямів художньої комунікації. Художня комунікація з явищами музичного мистецтва, побудована на основі емоційного проникнення в його образні змісти споріднює студента (у якості слухача, інтерпретатора, виконавця) з музичним твором, роблячи саму комунікацію з ним суб'єктом художньо-ціннісного ставлення.

Холістичний підхід (Миллер, 2002) ґрунтується на філософському принципі єдності всіх явищ та елементів буття. Завдяки означеному підходу всі напрями фахової підготовки, всі предмети й види навчальної діяльності пов'язуються між собою. Такі інтегративні зв'язки спричиняють розвиток і виховання всієї особистості в цілому (тобто не на вдосконалення окремих навичок, а на емоційний, творчий, духовний розвиток особистості студента). Крім того, даний підхід передбачає творчу співпрацю всіх учасників освітнього середовища й пов'язує музичне мистецтво з усіма іншими видами мистецтва і сферами життя, що уможлиблює його цілісне та глибоке сприйняття як нерозривну багатомірну поліфонічну систему, засновану на взаємодії різноманітних способів осягнення мистецької дійсності.

Отже, на основі означених методологічних засад розглянемо *педагогічні умови*, системне впровадження яких у фахову підготовку майбутніх учителів музики буде ефективно сприяти формуванню всіх компонентів досліджуваного феномену. Викладені нижче умови будуть ефективними за умови їхнього комплексного впровадження й використання.

Першою педагогічною умовою ми визначаємо *використання аксіологічного потенціалу особистісно-орієнтованого характеру навчання у процесі фахової підготовки майбутніх учителів музики*.

Науковці, які вивчають принципи й методи особистісно орієнтованого навчання вважають, що важливим аспектом цієї проблеми є соціально-філософське визначення ролі особистості в освіті – як особистості педагога, так і особистості учня. Генеза феномену особистісно орієнтованого напрямку освіти передбачає, поміж іншим, визначення людської особистості як центральної філософської категорії через два основних підходи: особистісно-центричний та соціоцентричний (Подмазін, 2000, с. 8).

Важливо розуміти, що сучасна освіта має закладати основи розуміння світу як динамічного і змінного, а особистість розглядати як суб'єкт творення цього світу. Учені вбачають за необхідне спиратися при цьому на духовні орієнтири та цінності, духовні функції освіти, які в змозі боротися з глобальними соціальними проблемами й на основі яких, з урахуванням особистісної цінності освіти, має формуватися сучасна цивілізація (Яценко, 2015, с. 233).

У контексті мистецької ланки освіти необхідно спиратися на особистісно орієнтовані принципи й методи навчання, які передбачають, насамперед, узгодження особистісного досвіду студента зі змістом освіти, адже таке

узгодження здатне забезпечити рівновагу між соціально-культурологічною сутністю музичного мистецтва, комплексом спеціальних знань, умінь і навичок та визначенням шляхів розвитку особистості (Косенко, 2012). Крім того, необхідно враховувати індивідуальний особистісний, емоційний, професійний досвід студента, його інтереси, інтенції, установки, а також особистісно значущі механізми самовизначення (Андрейко, 2004, с. 3–4).

Спостереження за процесом навчання студентів-майбутніх учителів музичного мистецтва, а також аналіз результатів фахової підготовки дає підстави вважати, що індивідуалізація та особистісна орієнтація фахової підготовки сприяє значному підвищенню мотивації у студентів, зменшенню формалізованості навчання, активізації ініціативності за рахунок збільшення значення власного вибору. Урахування інтересів кожного студента неминуче призводить до самоактуалізації та творчої самореалізації студента, і, у результаті, збільшення особистісного значення фахової підготовки, при цьому, як указує П. Косенко, інтереси не тільки стимулюють людину до діяльності, але й самі формуються в ній (Косенко, 2012, с. 107).

Реалізація даної педагогічної умови значним чином відбувається за допомогою методів *індивідуального проектування* студентом власного навчального процесу. Проектні методи ґрунтуються на власному виборі студентом академічних дисциплін (за спеціалізаціями), виконання дослідницьких робіт та проектів-презентацій за власним вибором проблематики, вільний вибір репертуару для виконання тощо.

Друга педагогічна умова формування художньо-ціннісного ставлення майбутніх учителів музики – *організація комунікативно-дружнього (friendly) соціокультурного середовища як засіб налагодження емоційного пізнання у процесі комунікації студентів із творами мистецтва*.

Взагалі, освітнє середовище визначається як система чинників або сукупність можливостей для формування й розвитку особистості, що містяться в соціальному, просторовому та предметному оточенні (Ясвін, 2001). Це певна система пов'язаних між собою подій та впливів, які організуються педагогами для інтегрованого та ефективного розвитку учня або студента. Освітнє середовище має власні способи і принципи існування, певні основні ідеї, які інтегрують між собою всі засоби реалізації. У нашому випадку комунікативно-дружнє (friendly) мистецько-освітнє середовище ми розглядаємо як цілеспрямовано створений соціально-комунікативний простір, який будується на принципі безоцінного ставлення, атмосфери успіху й відкритості, вільного виразу емоцій всіх суб'єктів-учасників. Основна активність у даному середовищі розгортається на основі функціонування «клубу», у якому беруть участь студенти. Даний клуб передбачає колективну соціокультуру програму (відвідування культурних подій та їх організація), при цьому його основною метою є стимулювання емоційно-художнього сприймання, пізнання та рефлексії у студентів. Основна комунікативна

практика такого клубу націлена на розвиток здатності студентів осягнути, емоційно оцінити й емоційно пережити образне навантаження музики, осмислити і виразити в естетичній формі власні емоції через спілкування з творами мистецтва. Така робота покликана плекати й поглиблювати емоційну чуттєвість кожного учасника. Здатність осягнути ідейно-емоційний зміст твору мистецтва створює емоційно-естетичний концепт мистецтва, що унеможлиблює в подальшому його формалізоване, відсторонене сприйняття.

У контексті такого середовища важливим є створення психологічно комфортної атмосфери, коли кожен розуміє, що від нього буде почутий; створення емоційно-сміслових зв'язків із твором мистецтва, коли образний зміст музики набуває особистісного значення; взаємозв'язок художньо-комунікативної діяльності з напрямками фахової підготовки, що в сумі дає позитивний вплив на формування художньо-ціннісного ставлення майбутніх учителів музики.

Реалізація даної педагогічної умови значним чином відбувається за допомогою методів *художньо-комунікативних тренінгів, рефлексивних практик, емоційно-образних презентацій* тощо.

Третя педагогічна умова визначається як *забезпечення інтеграції та посилення практичної налаштованості дисциплін фахової підготовки майбутніх учителів музики.*

Основна концепція даної педагогічної умови полягає в переважанні «живого» практичного досвіду, а не теорії або формалізованого набору знань, умінь та навичок. Ми вважаємо, що життєдіяльність студента – це неподільне ціле, у якому недоцільно виокремлювати та ізолювати навчання, спілкування та інші процеси. Отже, фахова підготовка майбутніх учителів музики, згідно з даною умовою, відбувається на основі взаємодії інтелектуального, фізичного, соціального, емоційного й естетичного її аспектів, де інтелектуальний аспект включає природний процес набуття загальних та мистецьких знань, їхню систематизацію, розумову діяльність; фізичний аспект визначає досягнення студента, зокрема, у контексті виконавської підготовки; соціальний аспект включає соціалізацію особистості в освітньому середовищі, налагодження міжособистісних зв'язків та зв'язків із іншими сферами буття; емоційний аспект уможлиблює функціонування художньо-емоційного сприйняття й розуміння, що необхідне у процесі взаємодії з музикою; естетичний аспект пробуджує особистість до творчого самовираження на основі розуміння прекрасного як естетичної категорії.

Інтеграція та посилення практичного аспекту дисциплін фахової підготовки майбутнього вчителя музики передбачає взаємопроникнення фахово-виконавських, загально-мистецьких, психолого-педагогічних напрямів навчання, рефлексивну оцінку й корекцію таких інтегрованих комплексів згідно з індивідуальними потребами студентів, відповідність

змісту фахової підготовки реаліям сучасної практики викладання мистецьких дисциплін у загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах.

Реалізація даної педагогічної умови значним чином відбувається за допомогою методів *творчих лабораторій, квазіпрофесійних кейсів, моделювання професійних ситуацій* тощо.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Отже, художньо-ціннісне ставлення майбутніх учителів музики визначається як суб'єктивне усвідомлення художніх цінностей, які зумовлюють процес сприйняття та розуміння твору музичного мистецтва й закладених у нього духовних смислів, результатом якого є визнання явищ музичного мистецтва і діяльності, пов'язаної з ним, як особистісно значущих та внутрішньо мотивуючих. Для ефективного й цілеспрямованого формування означеного феномену доцільно можна визначити системне впровадження трьох педагогічних умов: використання аксіологічного потенціалу особистісно-орієнтованого характеру навчання у процесі фахової підготовки майбутніх учителів музики, організація комунікативно-дружнього (friendly) соціокультурного середовища як засіб налагодження емоційного пізнання у процесі комунікації студентів з творами мистецтва та забезпечення інтеграції й посилення практичної налаштованості дисциплін фахової підготовки майбутніх учителів музики. Подальше дослідження буде присвячене проектуванню цілісної методики формування художньо-ціннісного ставлення майбутніх учителів музики та її експериментальна перевірка.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрейко, О. І. (2004). *Методи вдосконалення виконавського апарату музиканта-інструменталіста* (дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02). Київ (Andreiko, O. I. (2004). *Methods of improving the performing apparatus of a musician- instrumentalist* (PhD thesis). Kyiv).
2. Важенина, С. С., Овсянникова, О. А. (2015). Методика формирования ценностного отношения к искусству у студентов вуза культуры. *Современные проблемы науки и образования, 2-2* (Vazhenina, S. S., Ovsiannikova, O. A. (2015). Methodology of formation of value attitude towards art at students of higher school of culture. *Modern Problems of Science and Education, 2-2*). Retrieved from: <http://www.science-education.ru/ru/article/view?id=22388> (дата обращения: 06.08.2018)
3. Вітвицька, С. С. (2015). Аксіологічний підхід до виховання особистості майбутнього вчителя. *Креативна педагогіка, 10*, 63–67 (Vitvitskaya, S. S. (2015). Axiological approach to the education of the personality of the future teacher. *Creative Pedagogy, 10*, 63–67).
4. Косенко, П. Б. (2012). Індивідуальний підхід як складова особистісно орієнтованого навчання майбутнього вчителя музики. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 16: Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики, 17*, 104–108 (Kosenko, P. B. (2012). Individual approach as a component of the personality-oriented learning of a future music teacher. *Scientific journal of NPU named after M. P. Drachomanov. Series 16: Creative Personality of a Teacher: The Problems of Theory and Practice, 17*, 104–108). Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_016_2012_17_27

5. Лишин, О. В. (2009). *Педагогическая психология воспитания*. М.: ИКЦ «Академкнига» (Lishin, O. V. (2009). *Pedagogical psychology of upbringing*. М.: "Akademkniga").
6. Миллер, Д. *Холистическое образование. Педагогика предчувствия* (Miller, D. *Holistic education. Pedagogy of foreboding*). Retrieved from: <http://ps.1september.ru/article.php?ID=200205007>
7. Мясищев, В. Н. (2001). *Сознание как единство отражения действительности*. СПб. (Miasishchev, V. N. (2001). *Consciousness as the unity of reflection of reality*. SPb.).
8. Паньків, Л. І. (2015). Проблема формування художніх орієнтацій молоді у координатах духовності. *Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]. Психолого-педагогічні науки, 2, 58–61* (Pankov, L. I. (2015). The problem of forming artistic orientations of youth in the coordinates of spirituality. *Scientific notes [Nizhyn State University named after Mykola Gogol]. Psychological and pedagogical sciences, 2, 58–61*).
9. Подмазин, С. И. (2000). *Личностно-ориентированное образование: Социально-философское исследование*. Запорожье: Просвіта (Podmazin, S. I. (2000). *Personality-oriented education: Socio-philosophical research*. Zaporozhie: Prosvita).
10. Харламов, И. Ф. (2003). *Педагогика*. М.: Гардарики (Kharlamov, I. F. (2003). *Pedagogy*. М.: Gardariki).
11. Щолокова, О. П. (2009). *Методика викладання світової художньої культури*. К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова (Shcholokova, O. P. (2009). *Methodology of teaching the world artistic culture*. К.: Publishing house of NPU named after M. P. Drahomanov).
12. Ясвин, В. А. (2001). *Образовательная среда: от моделирования к проектированию*. Москва (Yasvin, V. A. (2001). *Educational environment: from modeling to design*. Moscow).
13. Яценко, С. Л. (2015). Особистісно орієнтоване навчання: теоретичний та прикладний аспекти. *Проблеми освіти, 85, 231–237* (Yatsenko S. L. (2015). Personality-oriented learning: theoretical and applied aspects. *Problems of Education, 85, 231–237*).

РЕЗЮМЕ

Жень Синь Ян. Педагогические условия формирования художественно-ценностного отношения будущих учителей музыки.

Статья посвящена обоснованию педагогических условий и методов формирования художественно-ценностного отношения будущих учителей музыки к произведениям искусства и к профессиональной деятельности. Рассмотрено содержание феномена «художественно-ценностное отношение» как устойчивого эмоционально-смыслового образования с определенной компонентной структурой. Определены научные подходы, методологические основы которых будут способствовать эффективному формированию художественно-ценностного отношения будущих учителей музыки, на основе которых и определяются педагогические условия. Освещены методы, системное внедрение которых в профессиональную подготовку будущих учителей музыки призвано повышать эффективность обучения студентов, формирование их духовно-мировоззренческой позиции, ценностных ориентиров.

Ключевые слова: аксиология, ценность, отношение, художественно-ценностное отношение, профессиональная подготовка будущих учителей музыки, научные подходы, педагогические условия.

SUMMARY

Ren Xin Yang. Pedagogical conditions of the future music teachers' artistic-value attitude formation.

The article is devoted to the substantiation of the pedagogical conditions and methods of the future music teachers' artistic-value attitude formation to works of art and to professional activity. The aim of the article – based on the generalization of the content and component structure of the future music teachers' artistic-value attitude, taking into account the methodological foundations of axiological, personal, emotional-communicative and holistic scientific approaches, to justify the pedagogical conditions for the formation of the investigated phenomenon. The aim is achieved by means of theoretical (analysis of philosophical, psychological, pedagogical and musicology literature with the aim of concretization and generalization of theoretical foundations of research) and empirical (analysis of pedagogical experience, pedagogical observation, modeling, search experiment) methods.

The future music teachers' artistic-value attitude to art is defined as a subjective awareness of artistic values that direct the process of perception and understanding of musical art and its spiritual meanings. The result of this attitude is recognition of the phenomena of musical art and the activities associated with it, as personally significant and internally motivating. Effective and purposeful formation of the future music teachers' artistic-value attitude will take place under conditions of integrated implementation of such pedagogical conditions: the use of the axiological potential of the personality-oriented character of teaching in the process of professional training of the future music teachers, organization of the communication-friendly socio-cultural environment as a means of establishing emotional knowledge in the process of communicating students with works of art and ensuring integration and strengthening of the practical adjustment of disciplines of professional training of the future music teachers. Further research will be devoted to the development of a holistic methodology for the formation of the future music teachers' artistic-value attitude and its experimental verification.

Key words: axiology, value, attitude, artistic-value attitude, professional training of the future music teachers, scientific approaches, pedagogical conditions.

УДК 378.662.147

Володимир Зінченко

Глухівський національний педагогічний
університет імені Олександра Довженка
ORCID ID 0000-0002-2101-903X

Олександр Авраменко

Глухівський національний педагогічний
університет імені Олександра Довженка,
ORCID ID 0000-0002-4075-0485
DOI 10.24139/2312-5993/2018.06/186-197

МОДЕЛЮВАННЯ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ПРАЦЕОХОРОННОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ ГАЛУЗІ ЗНАТЬ «ЕЛЕКТРОНІКА ТА ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЇ» У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

У статті представлено та схарактеризовано модель формування працезохоронної компетентності майбутніх інженерів галузі знань «Електроніка та телекомунікації»; визначено принципи й підходи до здійснення зазначеного процесу;